

E-ISSN: 3023-820X
Yaz 2025 • Summer 2025
Cilt 2 • Volume 2
Sayı 1 • Issue 1

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
International Journal of Language, Culture and Literature Researches

Klasik Divan
Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
(International Journal of Language, Culture and Literature Researches)
Cilt 2 / Sayı 1 / Yaz 2025

Sayı Hakemleri

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL
Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
Prof. Dr. Mehmet Sait ÇALKA
Prof. Dr. Mustafa ERDOĞAN
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK
Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
Doç. Dr. Hasan KAPLAN
Doç. Dr. Volkan KARAGÖZLÜ
Doç. Dr. Bilge KARGA GÖLLÜ
Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
Doç. Dr. Ahmet TOPAL
Doç. Dr. Armağan ZÖHRE
Dr. Öğr. Üyesi Halil KARABULUT
Dr. Öğr. Üyesi Songül KARACA
Dr. Öğr. Üyesi Nagihan ÇAĞLAYAN
Dr. Öğr. Üyesi Merve YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖZTÜRK
Arş. Gör. Songül AKBOĞA
Dr. Mustafa GÜNCÜ

Yazı İşleri Sorumlusu

Fatma TÜRK

Dil Editörleri

Öğr. Gör. Bestami BİLGE (Türkçe)
Öğr. Gör. Hakan SÖNMEZ (İngilizce)
Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir Sıddık ŞAHİN (Farsça)

Musahhihler

Yasemin GÖKKUŞ
Selin YAVUZ

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Beyza ABDUKARIMOV

Yazışma Adresi

dergiklasikdivan@gmail.com
<https://klasikdivan.com>

İÇİNDEKİLER

Dergi Künyesi:	I
Dibace:	III
İçindekiler:	IV
Araştırma Makaleleri	
Florinalı Nâzım Tarafından Ziyâ Gökâlp'in Ölümü Üzerine Yazılan Şiir: Ziyâ Gökâlp'in Tâbûtu Huzûrunda Dr. Murat ASLAN	1
Klasik Şiirin Aynasında Osmanlı'da Sokak Gösterileri Dr. Zeliha ACAR	18
Seyyid Lokmân Oğuznâmesi'nin Gagauz Tarihindeki Yerine Dair Bir Değerlendirme Muhammet Emin ÖZÇELİK	44
Çalışma Ahlakı Üzerinden İki Dinî Gelenek Dilan ADANÇ-Fatma ÖZDOĞAN	54
Kitap Tanıtım Yazıları	
Dijital Beşerî Bilimler Araçlarının Metin Analizinde ve Görselleştirmede Kullanılabilirliği ve Uygulamaları Ecemnur TOPCU	63
Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Divân İlknur CEVHER	68

Florinalı Nâzım Tarafından Ziyâ Gökâlp'in Ölümü Üzerine Yazılan Şiir:
Ziyâ Gökâlp'in Tâbûtu Huzûrunda

Poem Written By Nazım of Florina on The Death of Ziya Gokalp:
In The Presence of Ziya Gokalp's Coffin

Dr. Murat Aslan

murataslan@yyu.edu.tr

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0002-4667-2174>

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Araştırma Görevlisi

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/Received Date: 12 Mart 2025

Kabul Tarihi/Accepted Date: 20 Nisan 2025

Sayfa/Page: 1-16

Atıf/Citation: Aslan, Murat. “Florinalı Nâzım Tarafından Ziyâ Gökâlp'in Ölümü Üzerine Yazılan Şiir: Ziyâ Gökâlp'in Tâbûtu Huzûrunda”. *Klasik Divan Dil, Kültür ve Edebiyat Dergisi* 2/1 (2025),1-16.

İntihal/Plagiarism: Bu makale turnitin programında taranmıştır. /This article was checked by turnitin.

Florinalı Nâzım Tarafından Ziyâ Gökâlp'in Ölümü Üzerine Yazılan Şiir:

Ziyâ Gökâlp'in Tâbûtu Huzûrunda

Poem Written By Nazım of Florina on The Death of Ziya Gokalp:

In The Presence of Ziya Gokalp's Coffin

Dr. Murat Aslan

Özet

Türk tarihinin en önemli mütefekkirlerinden Ziya Gökâlp 25 Ekim 1924 tarihinde vefat etmiştir. Henüz 48 yaşında olan Gökâlp'in ölümü Türk milletinde derin bir üzüntüye neden olmuştur. Başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere pek çok önemli isim Ziya Gökâlp'in ailesine taziye mesajlarını iletmişlerdir. Atatürk'ün emriyle Ziya Gökâlp için resmî cenaze töreni düzenlenmiş ve bu törene halktan binlerce kişi katılmıştır. Sultan Mahmud Türbesi'nin haziresine defnedilen Ziya Gökâlp'in mezarı başında pek çok konuşma yapılmıştır. Cenaze törenini takip eden günlerde de dönemin önde gelen edebiyatçıları ve düşünce adamları tarafından çeşitli gazete ve dergilerde Ziya Gökâlp'e dair yazılar yayımlanmıştır. 20. asır Türk şairlerinden Florinalı Nâzım da Ziya Gökâlp'in mezarı başında okumak üzere bir şiir kaleme almış, duyduğu derin acıyı bu eseriyle dile getirmiştir. Nefî, Nedim, Mimar Sinan, Tevfik Fikret ve Namık Kemal gibi Türk büyükleri için düzenlediği anma toplantılarıyla ve bu toplantılarda okuduğu şiirlerle ünlenen Florinalı Nâzım'ın Ziya Gökâlp için yazdığı Ziyâ Gökâlp'in Tâbûtu Huzûrunda adlı şiir oldukça dikkat çekicidir. Gökâlp'in öldüğü 25 Ekim 1924'ten cenaze töreninin yapıldığı 26 Ekim 1924'e dek bir günlük sürede kaleme alınan bu şiir on iki dörtlükten meydana gelmekte ve Florinalı Nâzım'ın bu vefat olayı karşısında yaşadığı psikolojik durumu ve samimi duyguları gözler önüne sermektedir. Sevilen bir insanın kaybı dolayısıyla bir şairin ölüm gerçeği ve yaşanan hatıralar arasında gidip gelmesi, söz konusu şiirin döngüsel bir biçimde meydana gelmesine neden olmuştur. Bu eser aynı yıl içerisinde İstanbul'da broşür olarak da yayımlanmıştır. Bu çalışmada Florinalı Nâzım'ın bahsi geçen eserini tanıtmak, orijinal hâliyle ve transkripsiyonlu metniyle ilim âleminin istifadesine sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ziya Gökâlp, Florinalı Nâzım, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Yeni Türk Edebiyatı.

Abstract

Ziyâ Gökâlp, one of the most important thinkers in Turkish history, passed away on October 25, 1924. The death of Gökâlp, who was only 48 years old, caused deep sadness in the Turkish nation. Many important names, especially Mustafa Kemal Atatürk, conveyed their condolences to Ziyâ Gökâlp's family. Upon Atatürk's directive, an official funeral ceremony was held for Ziyâ Gökâlp and thousands of people from the public attended this ceremony. Many speeches were made at the grave of Ziyâ Gökâlp, who was buried in the graveyard of Sultan Mahmud Tomb. Nazım of Florina, one of the 20th century Turkish poets, wrote a poem to be read at the grave of Ziyâ Gökâlp and expressed the deep pain he felt with this work. In the days following the funeral, articles about Ziyâ Gökâlp were published in various newspapers and magazines by leading literary figures and thinkers of the period. The poem titled "In the Presence of Ziyâ Gökâlp's Coffin", written for Ziyâ Gökâlp by Nazım of Florina, who became famous for the memorial meetings he organized for Turkish greats such as Nefi, Nedim, Mimar Sinan, Tevfik Fikret and Namık Kemal, is quite remarkable. This poem, which was written in a one-day period from October 25, 1924, when Gökâlp died, to October 26, 1924, when his funeral ceremony was held, consists of twelve quatrains. The work in question was also published as a brochure in the same year. In this study, it is aimed to introduce this work of Nazım of Florina and to present it to the academic world in its original form and with its transcribed text.

Key Words: Ziyâ Gökâlp, Nazım of Florina, Turkish Poetry of the Republican Period, New Turkish Literature.

Giriş

Ziya Gökalp (d.1876/ö.1924), tam olarak teşhis edilemeyen bir hastalık sebebiyle 25 Ekim 1924'te vefat etmiştir. Türk milleti bu kayba çok üzölmüş, Mustafa Kemal Atatürk bir telgrafla Gökalp'in eşi Vecihe Hanım'a başsağlığı dilemiştir. Ölüm haberi Türk kamuoyunda ve basında geniş yankı uyandırmış, cenaze programı ayrıntılı bir şekilde paylaşılmıştır. Atatürk, Ziya Gökalp'e yakışır bir cenaze töreni için yetkililere emirler vermiş ve bunun için Maliye Bakanlığı tarafından İstanbul Belediyesi'ne 500 lira para gönderilmiştir. Ziya Gökalp'in Türk bayrağına sarılı cenazesi protokol ve halk eşliğinde Fransız Hastanesi'nden Ayasofya'ya getirilmiş, burada cenaze namazı kılınmış ve toprağı verilmek üzere Sultan Mahmud Türbesi'ne götürölmüştür. Defin töreninde pek çok konuşma yapılmış, nutuklar atılmıştır.¹ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının internet sitesinde yer alan bu cenaze törenine dair video, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk halkının Ziya Gökalp'e olan sevgisini ve ölümünden duydukları üzüntüyü kanıtlar niteliktedir.²

Biyografisini özetlemek gerekirse Ziya Gökalp, Tevfık Efendi ve Zeliha Hanım'ın oğlu olarak Diyarbakır'da doğmuştur. Üç yıl mahalle mektebinde okumuş, ardından Diyarbakır Askerî Rüştıyesi'ne devam etmiştir. Bir süre Diyarbakır Mülkî İdadisine gitmiş fakat buradaki eğitimini tamamlamamıştır. 1895'te Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlîsi'ne kaydolmuş ancak gizli toplantılara katılmak ve zararlı yayımları okumak suçlamasıyla okuldan kovulup bir yıl boyunca hapis yatmıştır. Kısa bir süre memurluk ve Fransızca öğretmenliği yapmıştır. 1911'de Selanik İttihat ve Terakkî Mekteb-i Sultânîsi'nde sosyoloji dersleri vermeye başlamış ve böylece Osmanlı'da bu dersi veren ilk kişi olmuştur. 1912'de Ergani Madeni mebusu seçilmiştir. 1913-1919 yıllarında Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye'de ve Dârü'l-muallimât'ta ictimâiyyat derslerine girmiştir. İstanbul'un işgal edilmesi üzerine Bekir Ağı Bölüğünde tutuklu kalmış, ardından Limni ve Malta adalarına sürölmüştür. Bu sürgün, iki yıl dört ay sürmüştür. 19 Mayıs 1921'de Türkiye'ye dönen Ziya Gökalp, önce Ankara Hükümeti Maarif Vekâleti İlim Encümeni üyesi, ardından Telif ve Tercüme Heyeti reisi olmuştur. 25 Ekim 1924'te İstanbul Fransız Hastanesinde ölmüştür. Kendisi için resmî cenaze töreni düzenlenmiş ve Sultan Mahmud Türbesi'nin haziresine defnedilmiştir.³ Ziya Gökalp; hayatı boyunca siyasi, sosyal ve kültürel konularda ilmî, edebî ve fıkri yazılar kaleme almıştır. Modern Türkiye'nin siyasi ve fıkri temellerini oluşturmuştur. Hem kendi dönemine hem de sonraki dönemlere mütefekkir kimliğiyle yol göstermiştir. Birçok kavramı ve yeni düşüncüyü Türk toplumuna tanıtmıştır. Milli edebiyat ve Cumhuriyet edebiyatının inşasında etkili olmuştur. Büyük mütefekkirin eserlerinden bazıları şunlardır: *Türkçölüğün Esasları*, *Türk Töresi*, *Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak*, *Türk Medeniyet Tarihi*, *Doğru Yol*, *Yeni Hayat*, *Altın Işık*, *Kızıl Elma*, *Rusya'daki Türkler Ne Yapmalı?*⁴

1 Erdal Aydoğan, "Ziya Gökalp'in Ölümünün Türk Kamuoyu ve Basındaki Yansımaları", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10/2 (2010), 183-186.

2 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Ziya Gökalp'in Cenaze Töreni (Video)" (Erişim 20 Ekim 2024).

3 Orhan Okay, "Ziya Gökalp". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996), 14/124-125.

4 Abdullah Şengöl, "Ziya Gökalp", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* (Erişim 20 Ekim 2024).

Ziya Gökalp'in ölümü, bütün Türkiye'yi derinden üzmüş ve bununla ilgili pek çok yazı kaleme alınmıştır. 26 Ekim 1924'te Akşam gazetesinde Necmettin Sadak'ın, Hâkimiyet-i Milliye'de Hamdullah Suphi Tanrıöver'in, Son Telgraf'ta Enver Behnan Şapolyo'nun, 27 Ekim 1924'te Aydınlık gazetesinde Şevket Süreyya Aydemir'in, Cumhuriyet gazetesinde Yunus Nadi'nin, Hâkimiyet-i Milliye'de Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun ve Abdülfeyyaz Tefik Yergök'ün, İkdâm'da Ahmet Cevdet Oran'ın, Tanin'de İsmail Müştak Mayakon'un, Vakıf'te Halide Edip Adıvar'ın ve Mehmet Emin Ayni'nin, 29 Ekim 1924'te Hâkimiyet-i Milliye'de Ahmet Rasim'in Ziya Gökalp'in ölümü üzerine kaleme aldıkları yazılar yayımlanmıştır.⁵ Söz konusu yazılar, Gökalp'in ölümüne dair yazılanların tamamı değil, yalnızca bir kısmıdır.

Ziya Gökalp'in vefatına derinden üzülenlerden biri de Florinalı Nâzım'dır. Florinalı Nâzım, Ziya Gökalp'in cenaze merasiminde okunmak üzere bir şiir kaleme almış ve bu şiirle; Gökalp'e olan sevgisini, onun ölümünden dolayı duyduğu üzüntüyü ve Gökalp'in Türk milleti için ne ifade ettiğini anlatmıştır. *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adını taşıyan bu şiir aynı yıl İstanbul'da broşür olarak bastırılmıştır.⁶

Florinalı Nâzım'ın *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adlı eseri daha önce, Eda Güler'in *Florinalı Nâzım'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme* adlı yüksek lisans tezinde Latin harflerine aktarılmış ve incelenmiştir ancak transkripsiyon alfabesinin kullanılmadığı bu Latin harflerine aktarma işleminde pek çok okuma hatasıyla karşılaşmış ve uzatma işaretlerinin yanlış kullanıldığı görülmüştür. Yanlış okumalar metnin doğru bir şekilde anlaşılmasını imkânsız kılarken uzatma işareti hataları da aruz ölçüsünü bozmaktadır.⁷ Bundan dolayı söz konusu eserin tekrar çalışılması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu çalışmanın amacı; Florinalı Nâzım'ın *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adlı eserini tanıtmak, orijinal metni ve transkripsiyon alfabesine aktarılmış hâlini ilim âleminin istifadesine sunmaktır. İlgili şiiri incelemeye geçmeden önce Florinalı Nâzım'ın tanıtılması gerekmektedir.

1. Florinalı Nâzım ve Eseri

Florinalı Nâzım (d. 1883/ö. 1939) Hâlid Nâzım Bey'in ve Necibe Hanım'ın oğlu olarak Florina şehrinde⁸ doğmuştur. Asıl ismi Mehmed Nâzım olan şair, soyadı kanunundan sonra Özgünay soyadını almıştır. İlk ve orta öğrenimini Florina'da tamamladıktan sonra İstanbul'da hukuk okumuş, Dâhiliye Nezaretinde ve Emniyet-i Umumiye'de memurluk yapmıştır. 1922 yılında eşi Emine Hanım'ı doğum yaparken kaybetmiş, kısa bir süre sonra da bebeğini yitirmiştir. Hayatta ka-

5 Salim Çonoğlu, "Ziya Gökalp'in Hastalığı, Vefatı ve Ardından Yazılanlar". *Türk Dili* 73/874 (2024), 65-84.

6 Florinalı Nâzım, *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* (İstanbul, 1340).

7 Eda Güler, *Florinalı Nâzım'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024).

8 Günümüzde Yunanistan sınırları içerisinde.

lan ilk kızı Aliye Meliha Hanım'ı şair olarak yetiştirmekle uğraşmıştır.⁹ 1916 yılından 1930 yılına dek *Polis Mecmuası*'nın müdürlüğünü yürütmüş, bu dergide “Polis, Bazen Nasuh ve Mürebbidir” ve “Yangınlarda İttihaz Olunacak Tedabir” gibi meslekî yazılar yayımlamıştır.¹⁰ 1927’de Emniyet-i Umumiye Neşriyat Şubesi Müdürlüğüne atanarak Ankara’ya gitmiş, daha sonra Gümüşhane Mektupçuluğuna tayin edilince yer değiştirmek istemeyip kendi rızasıyla emekliye ayrılmıştır. Emekli olduktan sonra maddi sıkıntılar çekmeye başlayan Florinalı Nâzım avukatlık yapmak istediğini belirtmiş, bu durum dönemin gazetelerinde büyük yankı uyandırmıştır.¹¹ Yüksek tansiyon nedeniyle İstanbul’da vefat etmiştir.¹² Kendisinin dediğine göre edebiyata ilgisi henüz 5-6 yaşlarındayken başlamıştır. İlk şiirlerini 14 yaşında Selanik’te basılan Çocuklara Rehber adlı bir dergide yayımlamıştır. 1324/1906-1907’de Eşref gazetesi tarafından düzenlenen şiir yarışmasında birinciliği elde etmiştir.¹³ Eşinin ölümü üzerine Abdülhak Hâmid’in *Makber* şiirinden ilham alarak *Zeyl-i Makber* şiirini kaleme almış ve bu nedenle Zeyl-i Makber şairi olarak ünlenmiştir. Büyük bir şair olduğuna inanan Florinalı Nâzım, önde gelen şairlerin peşini bırakmamış ve onlardan imzalı fotoğraflar, övgü metinleri vs. talep etmiştir. Meşhur şair ve yazarlar Florinalı’yı başlarından savmak için onun metinlerine takriz ve tenkitler yazmışlar, kendi fotoğraflarıyla eserlerini de övgü dolu ifadelerle Florinalı’ya hediye etmişlerdir. Florinalı ise bunları kendi dehasının bir delili olarak kabul etmiştir. Florinalı Nâzım’ı büyük şair olarak nitelendiren ilk şair Tevfik Fikret’tir. Abdülhak Hâmid de Florinalı’yı “*Büyük bir şairsiniz!*” diyerek övmüştür. Sâmipaşazâde Sezâyî, 1924 yılında imzaladığı bir fotoğrafında Florinalı Nâzım’a “*Büyük şair*” demiştir.¹⁴ Kendisini şiir kralı olarak ilan eden Florinalı Nâzım *Türk Şiir Krallığı Neden ve Nasıl Doğmuştu?* adlı eserinde kendi sanat kariyerini anlatmıştır.¹⁵ Florinalı Nâzım’ın eserlerinden bazıları şunlardır: *Nef’î ve Fikret’in Büyük Ruhlarına, Şâ’ir-i A’zâmımızı Tebcîl, Ebediyet Yolunda Bir Hitabe, Zafer Teraneleri, Cumhuriyet Marşları, Türk’ün Büyük Zaferi*¹⁶. Behçet Necatigil, Florinalı Nâzım’ın şiirlerini beğenir ancak onun asıl şöhrretinin nedenini kendi kendisini “şiir kralı” olarak ilan etmesinde bulur.¹⁷ Florinalı Nâzım’ın ölümü dolayısıyla bir yazı yayımlayan Peyami Safa “Bütün ömründe ona hepimiz güldük.” demiş, şairin her şeyiyle gülünç olduğunu ve bütün bir neslin ona kahkahalarla ya da kıs kıs güldüğünü söylemiştir. Şair, hayatta olduğu gibi ölümünden sonra da karikatürlere konu olmaktan kurtulamamıştır.¹⁸

9 Dilek Çetindaş, “Florinalı Nazım”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Erişim 20 Ekim 2024.

10 Cüneyt Akdeniz, *Polis Mecmuası Yazıları (1919-1923)* (İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 107-113.

11 Güler, *Florinalı Nâzım’ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, 10-11.

12 Çetindaş, “Florinalı Nazım”.

13 Güler, *Florinalı Nâzım’ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, 6-10.

14 Beşir Ayvazoğlu, “Florinalı Nâzım, Edebiyatımızın Tatlı Kaçığı”, *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu V, 1-5 Kasım 2007, Bildiriler*. ed. C. Yılmaz (İstanbul: Üsküdar Belediyesi Yayınları, 2008), 2/287.

15 Çetindaş, Dilek. “Florinalı Nazım”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 20 Ekim 2024.

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-florinali>.

16 Güler, *Florinalı Nâzım’ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, 482.

17 Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü* (İstanbul: Varlık Yayınları, 1995), 147.

18 Ayvazoğlu, “Florinalı Nâzım, Edebiyatımızın Tatlı Kaçığı”, 305.

Florinalı Nâzım'ın hayatında ve sanatında ihtifallerin yani toplu anma törenlerinin önemi büyüktür. Şair; Nef'î, Süleyman Tevfik, Mimar Sinan, Nedim, Şeyh Galip, Namık Kemal ve Tevfik Fikret için anma toplantıları düzenleyip şiirler okumuştur. *Hâtırât-ı Meşâhir* bu tür toplantılarda okunan şiirlerin toplandığı bir eserdir.¹⁹ Çoğunlukla ilgili kişinin mezarı başında okunan bu şiirlerden biri de Ziya Gökalp için yazılmıştır. *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adını taşıyan bu şiir, şair tarafından Ziya Gökalp'in ölümünden hemen sonra, cenaze töreninde okunmak üzere kaleme alınmış ve törende okunmuştur. Aynı yıl eser broşür hâlinde İstanbul'da bastırılmıştır.

2. Eserin Özellikleri

Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda, toplam 4 sayfalık bir broşürdür. Broşürün ön kapağında; şairin ve eserin ismi, eserin basım yeri (İstanbul) ve basım yılı (1340) yer almaktadır. Yine ön kapakta, Sâmipaşazâde Sezâyî'nin Florinalı Nâzım'a dair bir ifadesi yer almaktadır. Bu ifadede Sâmipaşazâde Sezâyî, büyük fırtınaların denizleri coşturması gibi büyük hadiselerin de Florinalı Nâzım'ın şairane ruhunu coşturduğunu söylemektedir. Sâmipaşazâde Sezâyî'ye göre; Ziya Gökalp'in ruhu, büyük bir milletin meşalesidir ve onun coşkun denizinde sönmeden dalgalanmaktadır. Sâmipaşazâde'nin takdim yazısının altında Florinalı Nâzım'ın Gökalp için yazdığı şiirin 11. dördlüğü yer almaktadır ancak bu dördlüğün 3. mısrası değiştirilmiş ve yerine şiirde yer almayan bir mısra yazılmıştır. Ön kapağın iç kısmında, "Büyük Millet Meclisinden ve 'alâkadâr makâmât-ı âliyyeden - edebiyât nâmına- bir istirhâm ve takrîz-i üstâda teşekkür" adlı bir yazı bulunmaktadır.²⁰ Bu yazının devamı arka kapağın iç kısmında bulunmaktadır. Eserin arka kapağında Florinalı Nâzım'ın *Tevfik Fikret'in Hayât ve Hâtırâtı* adlı yeni bir eserinin tanıtımı yer almaktadır. Broşürün tamamını oluşturan dört sayfalık kısımda ise her sayfada üç adet dördlük bulunmak üzere *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adlı on iki dördlükten meydana gelen şiir yer almaktadır.

Şiir 11'li hece ölçüsüyle (6+5) yazılmıştır. Kâfiye düzeni, abab, cccb, dddb... şeklindedir. Şairin genel olarak tam kafiyei tercih ettiği ve ahengi sağlamak üzere rediflerden yararlandığı görülmektedir.

En sonda eserin yazıldığı yer ve tarihin bilgisi bulunmaktadır. Buna göre eser; İstanbul'da, 26 Teşrîn-i Evvel 1340'ta (26 Ekim 1924'te) yazılmıştır. O hâlde şiir, Ziya Gökalp'in vefat haberini alan Florinalı Nâzım tarafından cenaze merasiminde okunmak üzere bir günlük sürede yazılmıştır.

3. Eserin Tahlili

Ölüm, ölen kişinin yakınlarını mevcut durumun apaçık gerçekliği ile bir ömür boyunca

19 Çetindaş, "Florinalı Nazım". // Güler, *Florinalı Nâzım'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, 13.

20 Bu yazı, makalenin konusu ile ilgili olmaması dolayısıyla transkripsiyonlu metin kısmında yer almamaktadır.

yaşanan hatıraların hayali arasında bırakır. Tabut, ölen kişinin artık bu dünyada olmadığına bir kanıtı olarak dururken onun yaşadığı bütün bir hayatın hayaliyle çevrilidir. Bu hâl, cenaze törenine katılanlar arasında derin üzüntüye, ölümü inkâr etmeye, şoka girmeye ve hayallere dalıp gitmeye neden olur. Florinalı Nâzım'ın şiiri bu psikolojiyi apaçık ortaya koyan bir eserdir. On iki dördlükten meydana gelen bu şiir genel olarak incelendiğinde her dördlüğün ilk üç mısrasının, Gökalp'in ölümü sebebiyle derin bir acı içinde bulunan Florinalı Nâzım'ın hayallerini ve hatıralarını yansıttığı görülür. Bu kısımlarda şair bazen Gökalp'in vefatını inkâr eder bazen Gökalp'in Türk mefkûresi peşinde geçen hayatını düşünür bazen de onun hayatı boyunca çektiği acıları hatırlar. Dördlüklerin son mısrası ise daima Ziya Gökalp'in öldüğü gerçeğini ifade eder. Bu bakımdan şiir, hayal ile hakikat arasındaki bir döngüyü tekrarlar.

Florinalı Nâzım şiirin ilk dördlüğünde, Ziya Gökalp'in ölümünden dolayı duyduğu üzüntüyü çarpıcı bir şekilde dile getirir. Onun ölümü, sanki tek bir ferdin dünyadan göçmesi değil bütün bir cihanın yok olması gibidir: “Ziyâ Gökalp değil, bir cihân söndü!” Ünlü mütefekkirin vefatı yeryüzünü kedere boğmuştur. Bu olay tabiata da yansımış, ortalığın kararması imgesiyle bu durum ifade edilmiştir: “Ortalık mükedder, hava kararmış.” Gökalp'in ölümü şairin duygularında parlayan gökyüzünün sönmesi gibi olağanüstü bir üzüntüye neden olmuştur: “Sanırım, parlayan âsumân söndü!”

İkinci dördlük bir tecahül-i arif sanatıyla başlar. Şair, Ziya Gökalp'in de mi ölümü düşündüğünü sorar: «Ziyâ Gökalp de mi ölümü kurdu?» Ardından Allah'a seslenir ve bu büyük insanın da mı öldüğünü sorup Gökalp'in vefatını hâlâ idrak edemediğini ve bu olayın şoku içerisinde olduğunu ifade eder: “Yâ Rabbî, şu büyük kalp de mi durdu?” Sonraki iki mısra Gökalp'in hayatta iken Türklük, ilim ve aydınlanma için nasıl da uğraştığı hakkındadır. Şair, Ziya Gökalp'in gayretini tufana benzetmektedir: “Ki çarpan küreler gibi vururdu!../ Feryâdı yükselen bir tûfân söndü!”

Üçüncü dördlükte Florinalı Nâzım, Ziya Gökalp'in hayattayken toplum için fikirsel anlamda nasıl bir çaba içine girdiğini, içinde bulunulan kötü durumdan kurtulmanın çarelerini nasıl aradığını hatırlar. Onun beyninde yanan ateşten fikirler şair tarafından yanardağa benzetilir ve böylece Gökalp'in bu konuda üstünlüğü vurgulanır: “Yanardağ gibiydi beyninde âteş.” İkinci mısra ise Florinalı Nâzım, bir güneşe benzettiği Ziya Gökalp'in öldüğü gerçeğiyle yüzleşir. Gökalp hayattayken parlamış, parlamış ve nihayet batmıştır: “Parlayup, parlayup batdı bir güneş!” Şair, Gökalp gibi bir fikir mimarını kaybetmenin ne demek olduğunu farkındadır. Artık onun gibi birisi dünyaya gelmeyecektir: “Dünyâyı arasak, buna yok bir eş.” Dördlüğün son mısrasında Gökalp bir denize benzetilir. Mısra bir bütün olarak düşünüldüğünde şairin zihnindeki Gökalp imgesi hem engin denizi hem de dünyayı aydınlatan güneşi çağırıştırır. Bundan dolayı şair ışıklar yayan bir denizin söndüğü şeklinde, doğrudan denizle ilişkilendirilemeyecek bir ifadeyle dördlüğü tamamlar. Bu durum, Gökalp'in vefatı dolayısıyla şairin içinde bulunduğu derin üzüntüyü ortaya koyacak nitelikte bir delildir. Şair “ziyâ” kelimesini hem ışık anlamına gelecek hem de Ziya Gökalp'i hatırlatacak bir biçimde tevriyeli olarak kullanmıştır: “Ziyâlar neşr iden bir ‘ummân söndü!”

Dördüncü dörtlük yine Gökalp'in hatıralarıyla başlar. O, hayattayken fikirleri dolayısıyla hummalar içinde kıvranmış, bir meşale gibi âdeta insanların canını yakarak onları uyandırmıştır: “Hummâlar içinde kıvranan Ziyâ/ Cân yakan bir meş'al gibiydi gûyâ!” Ölüm, Gökalp'in hayatını sanki hiç yaşanmamış gibi kılmıştır. Şair, Gökalp'in hayatını hüznü bir rüyaya benzetir. Dördüncü mısra ise Gökalp'in öldüğü gerçeğini bir kez daha tekrar eder: “Nihâyet o da bak, bir hazîn rû'yâ/ Bir dalgın deryâ[y]dı, bî-zebân söndü!”

Şaire göre Ziya Gökalp'in hayatı çalkalanıp sönen bir bilmece gibidir: “Varlığı, çalkanıp sönen mu'ammâ.” O bedenlen ölmüştür ancak fikirleriyle sonsuza dek yaşayacaktır: “Mevti de bekâyı eyliyor îmâ!” Cenaze töreninde Ziya Gökalp'in taşınan tabutu, başlarda yükselen gökyüzüne benzetilmektedir: “Tâbûtu başlarda yükselen semâ!” Gökalp cemiyetin zekâsını parlatan bir kahramandır ancak gerçek şu ki o artık bu dünyada değildir: “Zekâlar parlatan kahraman söndü!”

Altıncı dörtlük Ziya Gökalp'in Türklük mefkûresini anlatmaktadır. O, ateşli ruhuyla ve tesirli sesiyle son nefesine dek Türklüğü yükseltmiştir. Düşüncesiyle inkılâp yapmış, toplumu dönüştürmüştür. Onun fikir serüveni şair tarafından gittikçe olgunlaşan bir imana benzetilir: “Âteşin rûhiyla, nâfiz sesiyle:/ Türklüğü yükseltti son nefesiyle;/ İnkılâb yapmışdı felsefesiyle/ Tekâmül gösteren bir îmân söndü!”

Ziya Gökalp, Florinalı Nâzım tarafından âdeta bir peygamber gibi anlaşılmaktadır. Şair, Gökalp'i ulvî bir rehber olarak nitelemektedir. Gençliğe parlaklık veren bu ulvî rehber baştanbaşa göz kamaştıran bir şafağa benzetilir. Böylece onun Türk toplumu için yeni bir doğuşu simgelediği anlatılmak istenir: “Gençliğe fer viren şu 'ulvî rehber/ Göz kamaşdıran bir şafakdı yek-ser!” Gökalp'in sonsuza dek yaşayacak fikirleri Türkler için âdeta bir zaferdir: “Türklüğe mü'ebbed fikri bir zafer.” Bu dörtlüğün ilk mısrasında Ziya Gökalp'in ulvîleştirilmesi gibi son mısrasında da ona ulvî bir nitelik yüklenir. Şair Ziya Gökalp'i Türklüğe zafer vadeden bir *Kur'ân* olarak hayal eder. O, âdeta bir kutsal kitap gibidir: “Va'd iden gûyâ ki bir Kur'ân söndü!..”

Sekizinci dörtlüğün ilk mısrası Ziya Gökalp'in hece ölçüsüyle ve sade bir Türkçeyle kaleme aldığı; *Altın Işık*, *Kızıl Elma* ve *Yeni Hayat* isimli kitaplarda yayımlanan şiirlere telmihte bulunarak başlar. Şaire göre Gökalp, bu tür eserleriyle Türk toplumuna şiiri sevdirmiştir: “Şu büyük 'âlim ki şi'ri sevdirdi.” Dörtlüğün devamı Gökalp'in siyasi ve toplumsal konumu hakkındadır. O milliyetçidir, vatanseverdir, Türklüğe yeni bir vizyon kazandıran kişidir: “Milliyetperverdi, vatanperverdi!/ Türklüğe, yeni bir cereyân virdi...” Son mısra, büyük mütefekkirin öldüğü gerçeğini bir kez daha dile getirir ve Gökalp'e dair hatıralar bir anda kesilir. Türklük için çılgın bir aşkla, coşkuyla çalışan Gökalp bu dünyadan göçmüştür: “Bu çılgın 'aşk ile pür-tuğyân söndü!”

Dokuzuncu dörtlük Ziya Gökalp'in hayatı boyunca çektiği acılardan bahseder. Bu büyük fikir adamı dünyada vefadan çok cefa görmüştür. Ülküsü yolunda Malta'ya sürülmüş ve iki yılı aşkın bir süre boyunca esir olarak türlü acılar çekmiştir. Milliyet uğruna sürgünlere maruz kalan Gö-

kalp'in ışıklarla çalkalanan vicdanı artık yok olmuştur: "Diyemem 'âlemde vefâlar gördü/ Maltalar yolunda cefâlar gördü/ Milliyet uğrunda menfâlar gördü/ Ziyâ[y]la çalkanan bir vicdân söndü!"

Onuncu dörtlük söz konusu acı kaybın Türk milletinde uyandırdığı derin üzüntüden bahseder. Gökalp'in ölümü dolayısıyla Türk milleti kalbinden vurulmuştur. Âdeta nur gibi olan cenaze için büyük bir kalabalık toplanmış, sanki mahşer kurulmuştur. Cenaze namazını kılmak üzere toplum, tabutun önünde el bağlamış, divan durmuştur: "Mevtiyle, kalbinden millet vuruldu/ Şu büyük nûr için mahşer kuruldu:/ Bu tâbût önünde dîvân duruldu." Sonunda şair gözlerini cenaze için toplanan kalabalıktan çevirir ve defalarca olduğu gibi bir kez daha Gökalp'in öldüğü gerçeğiyle baş başa kalır. Dehâlar ölçüsündeki bir insan ne yazık ki ahirete intikal etmiştir: "Dehâlar kâbında, bir insân söndü."

On birinci dörtlükte şair kendisinin ve Türk milletinin acısını bütün bir kâinatın matemi olarak hayal eder. Ziya Gökalp'in vefatı dolayısıyla kâinat ağlamakta, bulutlar ve gökler yas kıyafetine bürünmektedir. Çünkü asırları aşan bir irfan sahibi olan büyük mütefekkir Ziya Gökalp artık bu dünyada değildir: "Batan günden hazîn bir hayât ağlar/ Bu tâbût önünde, kâ'inât ağlar!/ Bulutlarla gökler, yastı tül bağlar!../ 'Asırlar fevkinde, bir 'irfân söndü!"

Şiirin son dörtlüğünde şair, bu şiiri yazmak üzere kendisine gelen ilhamı fışkıran bir matem olarak niteler. Şair, bu şiiri yazarken veya okurken üzüntüsünden dolayı gözyaşı dökmemektedir. Melekler ise bu gözyaşlarını silmekte, şairi teselli etmektedir. Şaire göre bütün Türklük, mefkûrelerini borçlu oldukları fikir mimarı Ziya Gökalp'in tabutu önünde eğilmektedir. Nihayet şair Allah'a döner, parlak bir cihana benzeyen Gökalp'in ölmesi dolayısıyla içinde bulunduğu acıyı adeta haykırarak ifade eder: "İlhâmım, fışkıran mâtem kesildi/ Yaşaran gözleri melekler sildi!../ Bu tâbût önünde "Türklük" eğildi/ Allah'ım, ne parlak bir cihân söndü!"

Ziya Gökalp vefat ettiğinde 48 yaşındadır. Florinalı Nâzım'ın şiiri de on iki dörtlükten yani kırk sekiz mısradan meydana gelmektedir. Florinalı Nâzım'ın bu şiiri on iki dörtlük hâlinde yazmasının esas sebebini bilmek elbette mümkün değildir ancak şiirin mısra sayısı Ziya Gökalp'in yaşı arasındaki denklik oldukça dikkat çekicidir.

Sonuç

Ziya Gökalp'in 25 Ekim 2024 tarihinde vefat etmesi Türk halkını derinden üzmüş, 26 Ekim 2024 tarihinde düzenlenen resmi cenaze törenine halktan binlerce kişi katılmıştır. Bu törende pek çok kişi Ziya Gökalp'e dair konuşma yapmış, nutuklar atmıştır. Cenaze töreninden sonra pek çok aydın ünlü mütefekkire dair çeşitli gazetelerde yazılar yayımlanmıştır. Türk şairlerinden Florinalı Nâzım da Ziya Gökalp'in ölümüne derinden üzülmüş, değerli düşünüre bir saygı ifadesi olarak cenaze töreninde okumak üzere *Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda* adlı şiiri kaleme almıştır. Törende

okunan bu şiir aynı yıl bir broşür olarak İstanbul'da yayımlanmıştır.

Florinalı Nâzım'ın on iki dördlükten müteşekkil eseri, ölümün insan üzerindeki psikolojik etkisini gözler önüne seren bir yapıya sahiptir. Genel olarak incelendiğinde her dördlüğün ilk üç mısrası Gökâlîp'in vefatının Florinalı Nâzım üzerinde uyandırdığı duygulara, hayallere ve hatıralara dairdir. Florinalı Nâzım önce Ziya Gökâlîp'in ölümüne inanamaz, bu olayı inkâr etme yolunu seçer. Şaşkınlığı ve ölüm dolayısıyla yaşadığı ilk şoku geçince ise Ziya Gökâlîp'in Türk milleti için hayatını verdiği idealleri düşünür. Onun düşüncelerinin ne kadar önemli olduğunu ve Türk milleti için değerini hatırlar. Daha sonra hayatını vatan ve millet uğruna harcayan bu büyük insanın hayattayken çektiği acılar aklına gelir. Şair, hatıralarını bir kenara bırakır ve cenaze törenini inceler. Herkesin Gökâlîp için üzüldüğünü görür ve kâinatın bu ölüm karşısında ağlayıp yas tuttuğunu hayal eder. Tabiat da tıpkı insanlar gibi yas içindedir. Dördlüklerin son mısraları daima Ziya Gökâlîp'in öldüğü gerçeğini anlatır. Böylece şiir hayal-hatıra-duygu ve hakikat döngüsü içerisinde ilerler.

Kaynaklar

- Akdeniz, Cüneyt. *Polis Mecmuası Yazıları (1919-1923)*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Aydoğan, Erdal. "Ziya Gökâlîp'in Ölümünün Türk Kamuoyu ve Basındaki Yansımaları". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10/2 (2010), 177-190.
- Ayvazoglu, Beşir. "Florinalı Nâzım, Edebiyatımızın Tatlı Kaçığı". *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu V, 1-5 Kasım 2007, Bildiriler*. ed. C. Yılmaz. 2/285-308. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Yayınları, 2008.
- Çetindaş, Dilek. "Florinalı Nazım". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 20 Ekim 2024. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-florinali>
- Çonoğlu, Salim. "Ziya Gökâlîp'in Hastalığı, Vefatı ve Ardından Yazılanlar". *Türk Dili* 73/874 (2024), 65-84.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.
- Florinalı Nâzım. *Ziyâ Gökâlîp'in Tâbûtu Huzûrunda*. İstanbul, 1340.
- Güler, Eda. *Florinalı Nâzım'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024.
- Necatigil, Behçet. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yayınları, 16. Baskı, 1995.
- Okay, Orhan. "Ziya Gökâlîp". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 14/124-128. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.

Şengül, Abdullah. “Ziya Gökalp”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 20 Ekim 2024. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ziya-gokalp>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. “Ziya Gökalp’in Cenaze Töreni (Video).” Erişim 20 Ekim 2024. <https://filmmirasim.ktb.gov.tr/tr/film/ziya-gokalp-in-cenaze-toreni>

TRANSKRİPSİYONLU METİN

(Ön Kapak Sayfası)

Filorinalı Nâzım

Ẓiyā Gökālp’iñ Tābūtu Huzūrunda

Büyük furtınalar, ‘ummānı tehyīc itdiği gibi büyük hādīṣāt da Filorinalı Nâzım Beg’iñ rūḥ-ı şā’irānesini ğaleyāna götürüyor. Bu ğaleyān-ı ‘ummānıñ üzerinde sönmeyerek temevvüc iden rūḥ-ı Ẓiyā, bir büyük milletiñ meş’alidir.

Vānīköyü-29 Teşrīn-i Evvel Sene 340

Sāmīpaşazāde Sezāyī

Batan günden ḥazīn bir ḥayāt ağlar,

Bu tābūt önünde, kā’ināt ağlar!

Gündüze yas çökdü, giceye döndü...

‘Asırlar fevķinde, bir ‘irfān söndü!

F. N.

İstanbul 1340

(1)

Ẓiyā Gökālp’iñ Tābūtu Huzūrunda..

- Türk ocağına ithāf-ı tekrīm -

Göñüller ğamlıdır, gözler yaşarmış...

“Ẓiyā Gökālp” değil, bir cihān söndü!

Ortalık mükedder, hava kararmış...

Şanıırım, parlayan āsumān söndü!

“Ẓiyā Gökālp” de mi, ölümü kurdu?

Yâ Rabbî, şu büyük kalp de mi durdu?
 Ki çarpan “küre”ler gibi vururdu!..
 Feryâdı yükselen bir tûfân söndü!
 Yanardâğ gibiydi beyninde âteş,
 Parlayup, parlayup batdı bir güneş!
 Dünyâyı arasak, buña yok bir eş...
 Ziyâlar neşr iden bir ‘ummân söndü!

(2)

Hummalar içinde kıvranan Ziyâ,
 Cân yakan bir meş‘al gibiydi güyâ!
 Nihâyet o da bak, bir hazîn rû‘yâ...
 Bir dalğın deryâ[y]dı, bî-zebân söndü!
 Varlığı, çalkanup sönen mu‘ammâ...
 Mevti de bekâyı eyleyor îmâ!
 Tâbûtu başlarda yükselen semâ!
 Zekâlar parlatan kahraman söndü!
 Âteşin rûhıyla, nâfız sesiyle:
 Türklüğü yükseltdi şöñ nefesiyle;
 İnqılâb yapmışdı felsefesiyle,
 Tekâmül gösteren bir îmân söndü!

(3)

Genclige fer viren şu ‘ulvî rehber,
 Göz kamaşdıran bir şafağdı yek-ser!
 Türklüğe mü’ebbed fikri bir zafer,
 Va‘d iden güyâ ki bir Kur’an söndü!..
 Şu büyük ‘âlim ki şi‘ri sevdirdi,

Milliyetperverdi, vatanperverdi!
Türklüğe, yeñi bir cereyân virdi...
Bu çılgın ‘aşk ile, pür-tuğyân söndü!
Diyemem ‘âlemde vefâlar gördü,
Malâtalar yolunda cefâlar gördü,
Milliyet uğrunda menfâlar gördü,
Ziyâ[y]la çalkanan bir vîcdân söndü!

(4)

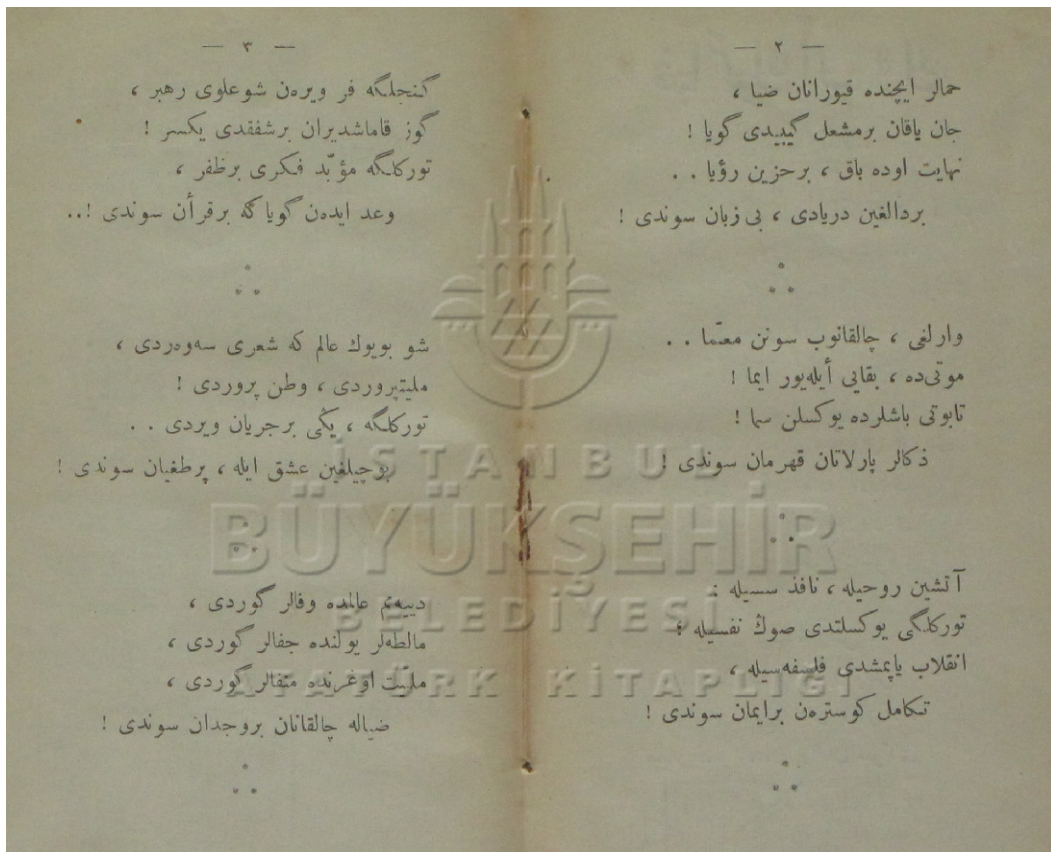
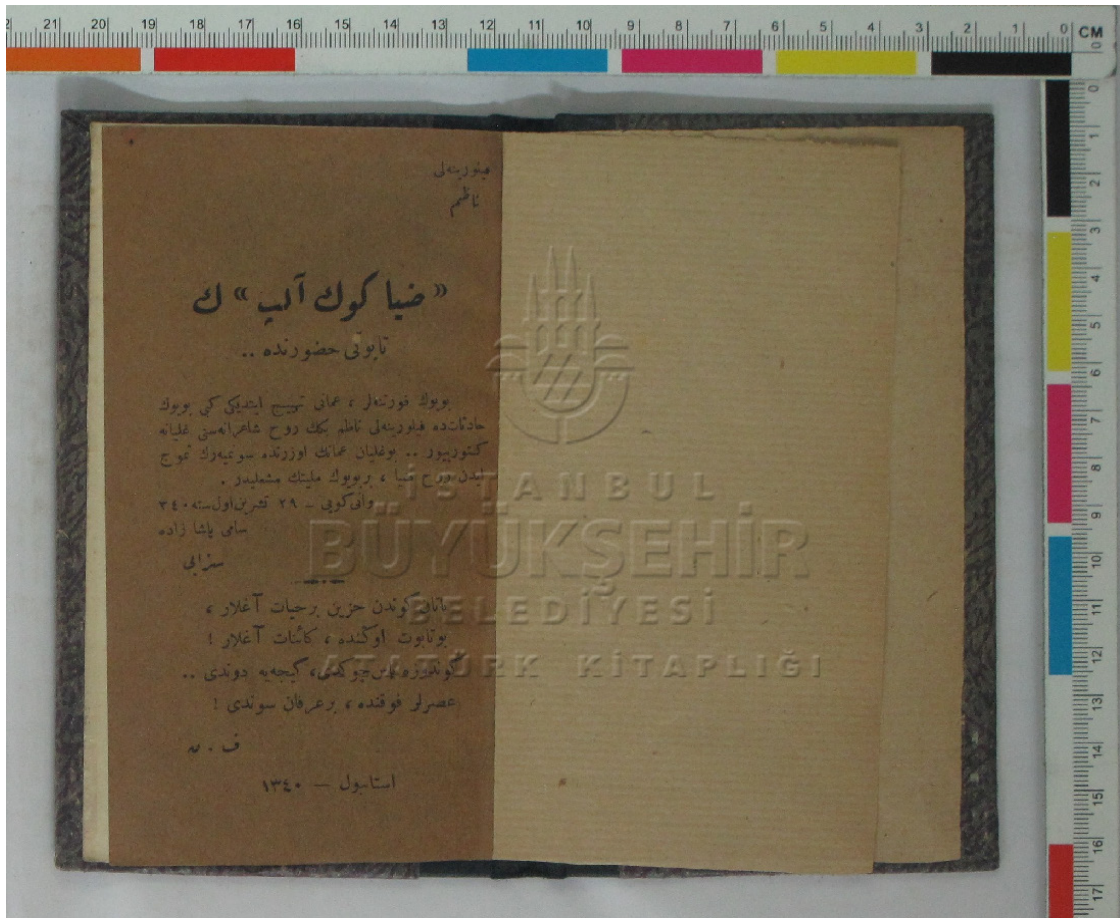
Mevtiyle, kalbinden millet vuruldu,
Şu büyük nûr için mahşer kuruldu:
Bu tâbût önünde dîvân duruldu,
Dehâlar kâbında²¹, bir insân söndü:
Batan günden hâzîn bir hayât ağlar,
Bu tâbût önünde, kâ’ inât ağlar!
Bulutlarla gökler, yaslı tül bağlar!..
‘Aşırlar fevkinde, bir ‘irfân söndü!
İlhāmım, fişkırın mâtem kesildi,
Yaşaran gözleri melekler sildi!..
Bu tâbût önünde “Türklük” egildi,
Allah’ım, ne parlak bir cihân söndü!

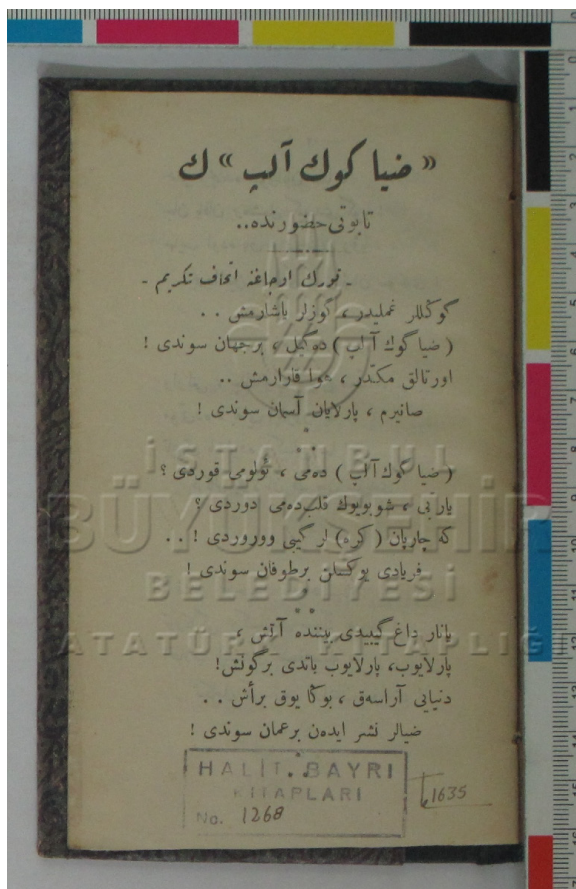
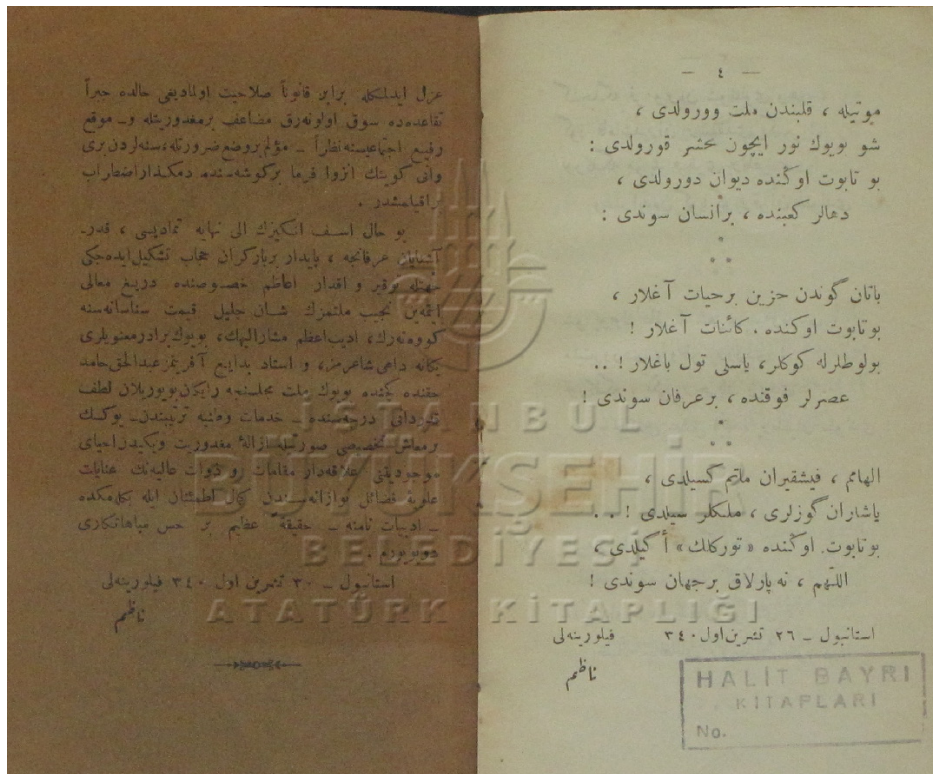
İstanbul-26 Teşrîn-i Evvel-340

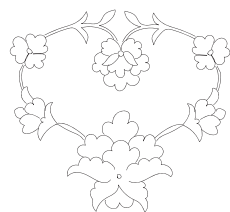
Filorinalı Nâzım

21 Bu kelime orijinal metinde “ka‘b (كعب)” şeklinde geçmektedir ancak ka‘b kelimesinin “topuk kemiği, aşık kemiği, tavla zarı, küp” gibi anlamlara geldiği düşünülürse baskıda hata yapıldığı anlaşılar. Bu kelimenin doğrusu “uzaklık, mesafe” anlamlarına gelen “kâb (كاف)” olması gerekir (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* [Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016], 546). Ayrıca bu kelime Eda Güler’in çalışmasında hiç okunmamış, atlanmıştır (Güler, *Florinalı Nâzım’ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*, 65.).

ORİJİNAL METİN

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
International Journal of Language, Culture and Literature Researches

E-ISSN: 3023-820X
Yaz 2025 Summer 2025
Cilt 2 Volume 2
Sayı 1 Issue 1